

Een adoptiekind ouder dan eerdere
kinderen in het gezin:
aandachtspunten vanuit de klinische
praktijk

Nicole Vliegen

Mei 2017

Drie domeinen van zorg en aandacht

1. Deel van een gezin worden voorbij de baby-peutertijd: Rouw versus gehechtheid?
2. Wat breng ik mee van wat er voorafging: kinderen met trauma?
3. Mijn nieuwe broer of zus is groter dan ik ben: een ingewikkeld experiment!

Geadopteerd op 'oudere leeftijd': opvattingen

- Ouder dan één jaar (Mullin & Johnson, 1999)
- Ouder dan 2 jaar (Heringa, 2005; Juffer, 2002a)
- Ouder dan 4 jaar (Rosenthal, 1993)
- Ouder dan 7 jaar (Haagse conferentie voor internationaal privaatrecht, 2008).

Leeftijd of rugzakje?



Geadopteerd op 'oudere leeftijd': echt moeilijker!

Adoptie na 24 maanden:


- Internationale literatuur: sign vaker ernstige internaliserende en externaliserende gedragsproblemen.

Vlaanderen (107 gezinnnen):

- meer psychische problemen & meer vroege negatieve levenservaringen (slechte kwaliteit van emotionele zorg, verwaarlozing en/of mishandeling).

Mogelijk meer blootgesteld aan

- Belastende negatieve levenservaringen (pre- en/of postnataal):
 - Verwaarlozing
 - verlating
 - Stress
 - (intra-uteriene) ondervoeding of toxische invloeden van alcohol- of drugsgebruik (FAS)
 - institutionele zorg



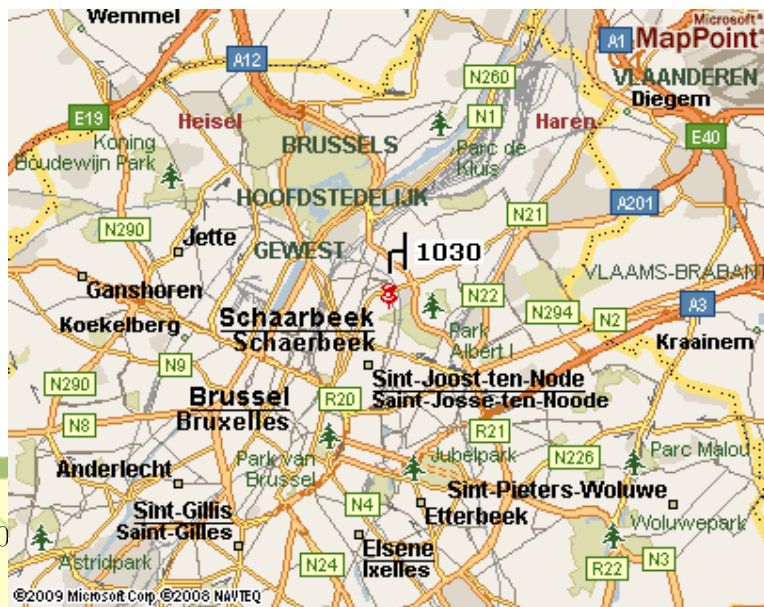
Adoptie op oudere leeftijd :
een kind met traumatische
ervaringen en in rouw?

Wat is trauma?

Type I trauma Single incident	Type II trauma Incident repeated over time	Complex trauma: Multiple incidents in caregiving context
e.g. tsunami, car accident with major loss	e.g. Maltreatment, (Sexual) abuse...	e.g. Emotional neglect, parental psychopathology
Possible outcome: <ul style="list-style-type: none"> - overwhelming thoughts and feelings, over-anxious, - PTSS (nightmares, traumatrigger) 	Possible outcome: <ul style="list-style-type: none"> - overwhelming thoughts and feelings, over-anxious, - PTSS (nightmares, traumatrigger) 	Possible outcome: <ul style="list-style-type: none"> - Several domains of development are impaired - See national child traumatic network
Caregiving environment: <ul style="list-style-type: none"> - Involved in trauma, sharing the loss → Loss of availability? - Positive representations → remain source of resilience 	Caregiving environment: <ul style="list-style-type: none"> - Involved in trauma, sharing the loss → Loss of availability - More active - Positive representation → remain source of resilience 	Caregiving environment: <ul style="list-style-type: none"> - source of threat, danger, anxiety - Absence of 'safe haven'

Ontwikkeling na trauma

De best mogelijke aanpassing aan andere/
minder optimale omstandigheden?



Geadopteerd op oudere leeftijd

Goede vroege zorg en
gehechtheidsrelaties


Traumatisch verlies
Type I (II?) trauma

Traumaverwerking en
rouwproces

Problematische zorg en
negatieve eerste relaties

Complex trauma
(gehechtheidsstoornis)

Intense behandeling van kind
Goede omkadering van context



I. Deel van een gezin worden voorbij de baby- peutertijd

Rouw over geleden verlies versus
gehechtheid ontwikkelen?

Verlies van een ouder (en een context) bij goede gehechtheidsontwikkeling


- Geadopteerd worden met en in een rouwproces
- Proces waar kind voor staat is één van rouw om en verwerking van verlies
- Naast dat van gehechtheidsontwikkeling!

Rouwproces bij kinderen

- Rouw gaat gepaard met
 - verdriet om verlies, diepe gevoelens van verlies
 - Boosheid om wat verloren ging
 - In de steek gelaten voelen
 - Schuldgevoelens (wat had ik anders kunnen doen?)
 - Donkere, zwarte gedachten (bv ook dood willen zijn)
- Verlies op jonge leeftijd is traumatisch verlies
- vergt tijd, ruimte, zorg, begrip, en soms hulp

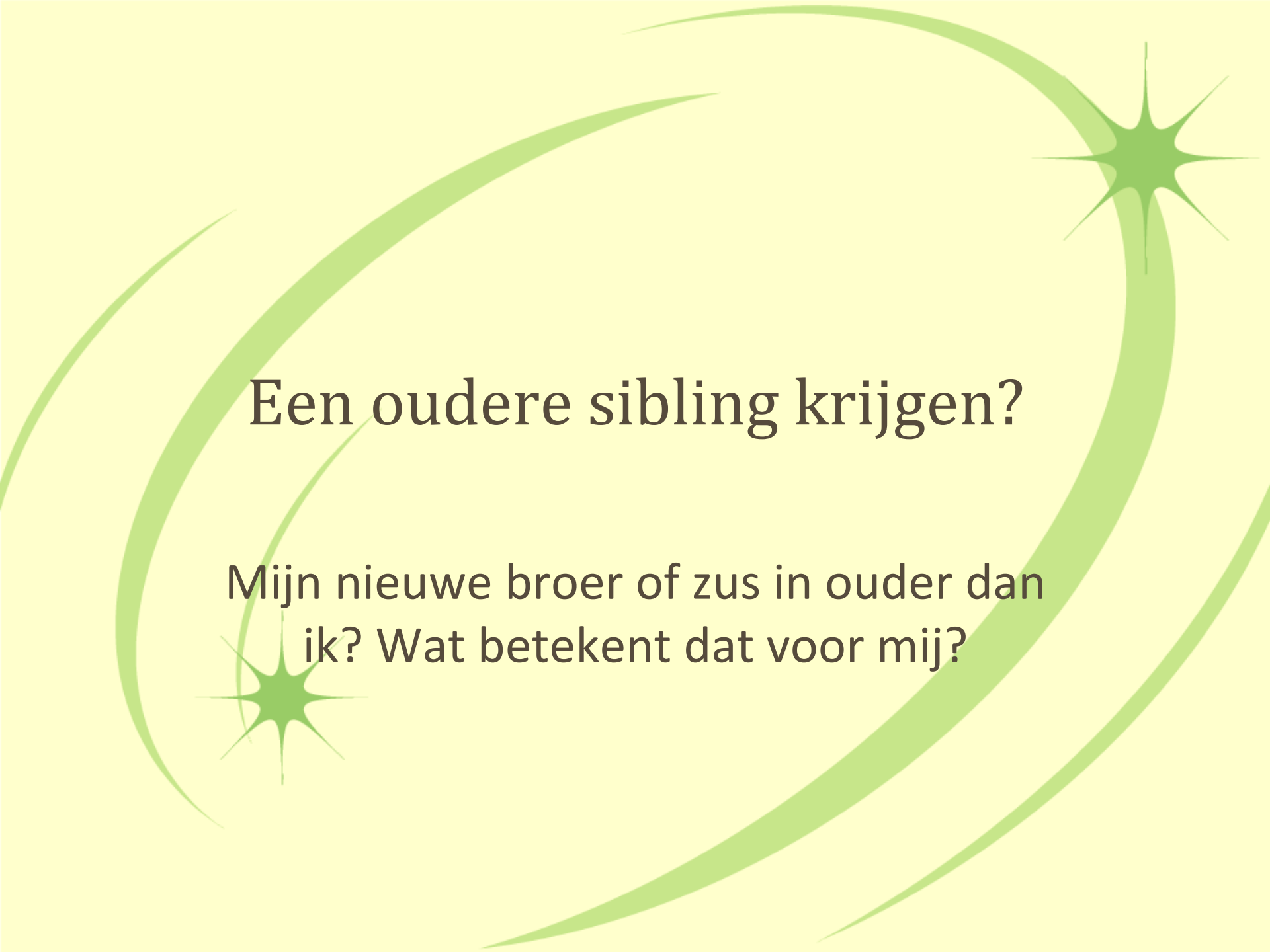
Ouders adopteren kind? Of kind adopteert ouders?

- Ouder worden van een rouwend kind!
 - Tolerantie en draagkracht voor verdriet en rauwheid, voor heimwee en verlangen naar vroeger
- Kind worden van 'nieuwe ouders'
 - Wanneer er eerdere ouders geweest zijn, zijn adoptie-ouders veel minder de 'eerste ouders'
 - Kan en wil ik nieuwe ouders? (Meer vergelijkbaar met 'pleeg-ouders'?)



II. Adoptie van een kind met complex trauma

Vergt een trauma-sensitieve context en
samenleving



Een oudere sibling krijgen?

Mijn nieuwe broer of zus is ouder dan ik? Wat betekent dat voor mij?

Wat weten we hierover? Weinig!

- Snelle literatuur-search levert niet veel op
- Niet helemaal vreemd:
 - er bestaat geen experimentele studie over het krijgen van oudere siblings
 - Gaan we in adoptie een experiment doen?
 - Is hier kennis en expertise over bij pleeggezinnen?

ontwikkelingspsychologisch perspectief


- Kinderen moeten bij de geboorte van een kind oefenen met:
 - Aandacht delen, positie inleveren
 - Leren zorg dragen, empathie opbrengen
 - Leren samenleven, samen spelen, overeenkomen...
- ➔ vaak geen sinecure, vaak gedragen door 'dat kleintje' dat toch ook zorg en aandacht nodig heeft

Klinisch psychologisch perspectief

- Belang van gezonde en stevige broer-zus relaties voor het leven
 - Hoe steunend zijn 'goede' sibling-banden
 - Hoe moeilijk zijn moeilijke broer-zus relaties
- Ongezonde broer-zus rivaliteit kan ook erg 'ontwrichtend' zijn voor een gezin

Zoeken naar expertise over

- Bijzondere omstandigheden:
 - Kind dat ouder is, maar met beperking?
- Leeftijd van eerdere kind:
 - Bij oudere kinderen met grotere maturiteit?
- ...???



Aandachtspunten bij de adoptie van
oudere kinderen en bovenplaatsing

1. Rouwprocessen

- Gebrek aan kennis en inzicht in de adoptiesector en in de hulpverlening over rouwprocessen bij oudere adoptie?
- Een overmatige gerichtheid op en kennis over processen van gehechtheid die ten onrechte worden getransfereerd naar oudere kinderen?

2. Hulp voor kinderen met complex trauma en hun gezinnen

- Gebrek aan financiële middelen en beschikbare expertise voor kinderen met complex trauma waar nodig!
- Gebrek aan maatschappelijke omkadering voor gezinnen met een getraumatiseerd adoptiekind!

3. Een oudere broer of zus krijgen?

- Een experiment?
- Niet eenvoudig
- En wat wanneer die ouder broer en zus ook nog eens ontzettend veel zorg nodig heeft?